

Szkoła Ludowa w Rudce została wybudowana w roku 1886 na gruntach Eustachego Sanguszki, u którego dzierżawca dworu Walery Szafrąński wyjednał na kredyt materiały budowlane w wysokości 2000 tys. złotych reńskich. Również mieszkańcy wsi Rudki, Bobrownik Małych i Komorowa otrzymali na ten cel pożyczkę od Sejmu Galicyjskiego w wysokości 300 złotych.

Budynek starej szkoły z 1886 r.

A tak lokalna prasa opisała otwarcie tutejszej szkoły, które miało miejsce 19 września 1886 roku:

„Z nad Dunajca”

W niedzielę 19 b. m. odbyło się uroczyste poświęcenie nowego budynku szkolnego w gminie Rudce. Aktu tego dokonał ks. kanonik Fr. La Croix z Radłowa jako przewodniczący Rady Szkolnej miejscowej. W uroczystości tej wzięli udział ks. Ignacy Rybicki kanonik z Wierzchosławic, inspektor szkolny p. Fr. Nowicki, kilku panów profesorów Gimnazjum w Tarnowie a między nimi był inspektor p. Fr. Habura. Kilku nauczycieli ludowych, dyrektor szkół wydziałowych p. Jan Ruszczyński, dyrektor dóbr księcia p. Habicht, reprezentant Rady powiatowej p. G. Nowotny i wielu innych panów z Tarnowa i okolicy jak również nader licznie zgromadzony lud obojej płci i dzieci szkolne.

Po odśpiewaniu przez młodzież szkolną pieśni nabożnej „Kto się w opiekę” i drugiej piosenki, zastosowanej do uroczystości, miał ks. Fr. La Croix dłuższą mowę, w której wypowiedział wiele cennych rad, swych nauk i zapatrywań odnośnie do obecnej chwili.

Następnie przemówił p. Fr. Nowicki, inspektor szkolny, krótko i serdecznie do dzieci i rodziców. Potem zabrał głos nauczyciel miejscowy p. W. Kalicki i podniósł Tę okoliczność, iż praca na stanowisku nauczyciela ludowego na wsi, jakkolwiek bywa w wielu miejscowościach nader trudna i przykrą z braku poparcia, to w Rudce może ona być o tyle łatwiejszą i przyjemniejszą, iż lud chętny dla szkoły a poparcie w każdym wypadku znajduje nauczyciel, szczególnie u dzierżawcy folwarku, piastującego godność naczelnika gminy i zastępcy przewodniczącego Rady Szkolnej miejscowej Walerego Szafrąńskiego, który swoim doświadczeniem, życzliwą radą, chętną pomocą zawsze wspiera. Profesor p. Franciszek Habura, który przywiózł rozmaitego rodzaju książki, obrazy i przybory do nauki i obdarzył nimi nową szkołę, zakończył tę piękną uroczystość przemową. Po dokonaniu aktu poświęcenia budynku i po odśpiewaniu przez dzieci szkolne jeszcze na pożegnanie wesołej piosenki, zaprosił p. Walery Szafrąński zgromadzonych do siebie i gościł ich szczerze, po staropolsku.

Nadmienić wypada, że Rudka łącznie z Bobrownikami i Komorowem, jakkolwiek uboga, wystawiła piękny budynek szkolny, murowany o wartości 4000 złotych reńskich, w którym mieszczą się dwie obszerne sale do nauki, dogodne i stosowne mieszkanie dla dwóch nauczycieli. Szkołę otacza plac na ogródek, a obok znajduje się spory kawałek pola do użytku nauczyciela przeznaczony. Wszystko położone jest na gruncie księcia Eustachego Sanguszki.

Niech Bóg błogostawi zacnym i szlachetnym osobom, które o rozwój oświaty między ludem gorliwie się troszczą.

F. M.

Pan profesor Franciszek Habura ofiarował do biblioteki 24 książki i broszury różnej treści, 7 nader cennych obrazów do nauki z poglądu, globus, 2 obrazy religijne i kilka tuzinów zeszytów tabliczek dla ubogich dzieci. Czytelnia w Rudce pod nadzorem nauczycieli liczyła wówczas 47 dzieł a więc Fr Habura podniósł jej stan o połowę. *Za tak hojny podarunek w imieniu władz szkolnych i w imieniu rodziców obdarowanej dziatwy podziękowanie skromne, ale ze szczerego serca pochodzące, Bóg zapłać*, złożył pierwszy kierownik tutejszej szkoły Wawrzyniec Kalicki.

Stają posadę pan Kalicki otrzymał dopiero w 1887 roku, było to związane z tym, że: *Rady szkolne miejscowe wzbriały się udzielić prezenty nauczycielowi z powodu, iż się go później pozbyć nie będzie można*. Płaca nauczyciela w tutejszej szkole wynosiła 300 zł rocznie, tyle co kwota pożyczki dla Rudki, Bobrownik i Komorowa na jej budowę.

W okresie od zawiązania się szkoły do 1914 roku uczęszczały tutaj dzieci trzech wyżej wymienionych miejscowości oraz pracowników dworskich poczynając od rządcy, gorzelnika, karbowego, wolarza, lokaja, fornala itd. Wśród uczniów przeważało wyznanie rzymsko-katolickie, ale zdarzali się greko-katolicy i izraelici. Mimo istnienia obowiązku szkolnego duży procent dzieci nie spełniał tego wymogu. Najczęściej dochodziło do tego w okresie nasilenia prac polowych, uczniowie odchodzili na służbę do bogatszych gospodarzy, inni wyjeżdżali do prac rolnych w Prusach, Danii, zdolniejsi po ukończeniu kilku klas udawali się do terminu, zazwyczaj do Wiednia.

Początek I wojny światowej przyniósł nieoczekiwane zmiany w tutejszej okolicy. Po przemarszu wojsk rosyjskich na Kraków nastąpił szybki ich odwrót, a front umiejscowił się na linii rzeki Dunajec. Rosjanie zajęli wsie należące do tutejszego obwodu szkolnego. Tu 17 grudnia 1914 r. rozegrała się bitwa, w czasie której spłonęło większość domów oraz miejscowy dwór, ucierpiała również szkoła, którą zajęli na dłużej żołnierze rosyjscy. Podczas działań wojennych nauka została zawieszona. Rozpoczęto ją dopiero po przesunięciu się frontu na wschód, co nastąpiło w maju 1915 roku. Szkoła wymagała remontu w związku z czym ówczesny kierownik Wojciech Zaucha zbierał dzieci na błoniach i tam przeprowadzał z nimi zajęcia. Po kilku miesiącach uczniowie wrócili do wyremontowanego budynku, aby w normalnych warunkach odbywać zajęcia.

W okresie po I wojnie światowej, a potem po odzyskaniu niepodległości aż do 1939 roku frekwencja była znacznie wyższa niż w latach poprzednich, mimo iż liczba dzieci była na podobnym poziomie, a stan kadry nauczycielskiej nie uległ zmianie. Religii uczyli księża z parafii Radłów, Wierzchosławice, Jurków [dzisiaj Łęg Tarnowski].

Dzieci przystępujące do komunii z rocznika 1925. Na zdjęciu nauczyciele Ewa Wydro, kierownik Franciszek Wydro, Jadwiga Sypkówna, Helena Ciurusiówna i prawdopodobnie ks. Jan Lech.

Rok 1939 wraz z rozpoczynającym się nowym rokiem szkolnym przyniósł II wojnę światową. Oddziały żołnierzy polskich przesuwali się w kierunku wschodnim przed nacierającym wrogiem. Szlak ich wiodł przez tutejszą okolicę tj. Rudkę i Bobrowniki.

Wkrótce też nastąpiła kapitulacja Polski, a Niemcy wprowadzali swoje porządki. Do szkół weszły m.in. dwujęzyczne świadectwa, później wprowadzono również przymusową zbiórkę ziół. Starsi uczniowie wykonywali umocnienia wzdłuż Dunajca i kopali tzw. „pancer graby” przy drodze Niwka - Radłów.

Do tutejszej szkoły uczęszczały w tym okresie dzieci z rodzin, które uciekały przed wrogiem ze Śląska, Pomorza i Łodzi. W latach 1943 do 1945 do naszej okolicy zaczęły napływać rodziny z ziem wschodnich, uciekające przed Ukraińcami. Zamieszkiwali kątem u okolicznej ludności, a ich potomstwo licznie zasilło szkołę. Byli więc uczniowie z Lwowa, Brzeżan, Złoczowa, najliczniejszą grupę stanowili mieszkańcy powiatu Kamionka Strumiłowska. Po zakończeniu wojny i odzyskaniu niepodległości udali się z rodzinami na tzw. ziemie odzyskane.

Z powodu dużej liczby uczniów i braku sal do nauki w 1945 roku powstała szkoła filialna w Komorowie, mieszcząca się w Domu Ludowym, a uczyła w niej Monika Potułow. Szkoła w Rudce stała się siedmioklasową. Wybrano komitet rodzicielski, którego zadaniem było zdobywanie środków na remonty i zaspokajanie innych bieżących potrzeb.

W 1950 roku stanowisko kierownika szkoły obejmuje Janina Ejgierd

Janina Ejgierd w środku, drugi rząd od dołu

W tym czasie szkoła za wysoki poziom przedstawień szkolnych otrzymała odbiornik „Pionier”. Uczniowie biorą udział w wycieczkach m.in. do Rożnowa, Wieliczki, Krakowa. Od dnia 1 września 1954 r. naukę rozpoczynano apelem porannym, już bez modlitwy. Zostaje założone harcerstwo, Koło PCK, Koło Przyjaźni Polsko– Radzieckiej, Szkolne Koło Odbudowy Warszawy, Szkolna Kasa Oszczędności, Towarzystwo Przyjaźni z ZSSR. Rozpoczęto również 100 godzinny kurs języka

rosyjskiego. Na kurs uczęszczało 18 osób, w tym wszyscy nauczyciele z Rudki i Siedlca. Już samo radio „Pionier” i powstałe koła przyjaźni, apele, dodatkowo kurs języka przedstawiają ustrój, jaki wówczas panował.

Jesienią 1954 r. rozpoczęto budowę szkoły w Komorowie, którą oddano do użytku w 1956 r. Od tej chwili stała się samodzielną placówką.

W 1955 r. kierownikiem szkoły zostaje Stanisław Ćwik.

Wokół szkoły powstają nowe ogrodzenie, betonowe chodniki, a wewnątrz budynku wstawiono nowe piece, remontowano sale lekcyjne. 2 listopada 1956 r. odbył się wiec, na którym rodzice żądali, przywrócenia modlitwy w szkole, wycofania języka rosyjskiego, usunięcia ze ścian portretów ludzi obcych narodów. Z początkiem tego roku powstaje kółko muzyczne, do którego należy 12 uczniów. Kierownikiem kółka jest Zygmunt Lech emerytowany kapelmistrz kolejowy.

Uczniowie rocznika 1947 oraz nauczyciele: 1. Maria Rojek 2. Stanisław Ćwik 3. Amelia Ćwik 4. Joanna Kowal

Po elektryfikacji wsi Komitet Rodzicielski zakupił dla szkoły telewizor, który był atrakcją dla młodzieży i starszej ludności. *Ludność całymi wieczorami siedzi w szkole i korzysta z audycji.*

W budynku, w którym było cztery klasy uczyło się 266 uczniów w siedmiu oddziałach, wynajęto więc dwie sale w remizie strażackiej. Trudne warunki lokalowe zmobilizowały lokalne społeczeństwo do budowy szkoły w czynie społecznym. Powstał komitet budowy, w którego skład weszli: przewodniczący Stanisław Roś, zastępca Edward Chochotowicz, sekretarz Stanisław Ćwik, skarbnik Kazimierz Rojek oraz 22 osoby. Komitet przystąpił do prac solidnie. Po 30 marca 1966 przygotował plany szkoły, zaadoptował działkę pod budowę szkoły i przeprowadził wszystkie prace poprzedzające

budowę. Materiały takie jak: cement, stal, cegła, żwir, piasek, wapno itd. były dostarczane na plac budowy.

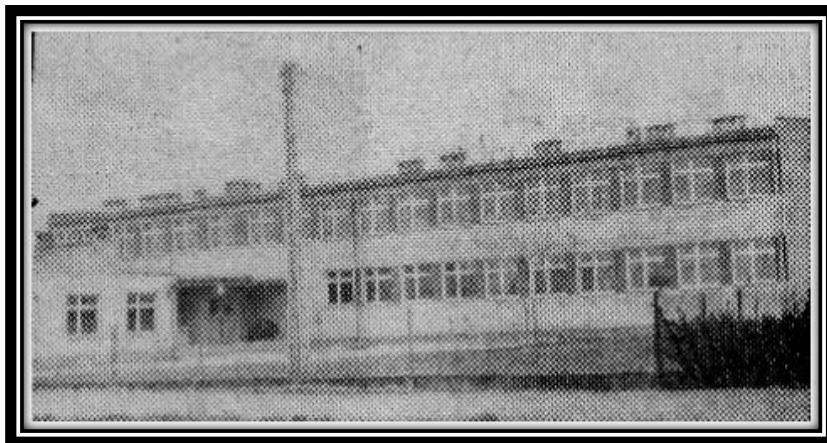
W dniu 1 lipca 1966 roku rozpoczęto budowę nowej szkoły. Po roku wybudowana była pierwsza kondygnacja, prace posuwały się powoli w związku z trudnościami w zdobywaniu materiałów budowlanych. W kolejnym roku dobudowano piętro, następnie 20 czerwca 1968 r. na wniosek przewodniczącego Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Wierzchosławicach wstrzymano budowę szkoły w Rudce. Z dniem 16 czerwca 1969 r. Przewodniczący Powiatowej Rady Narodowej Wydziału Budownictwa polecił dalej budować nową szkołę.

Wśród osób zaangażowanych w budowę na wyróżnienie zasługują: Stanisław Roś, który prowadził całą budowę i starał się o wszelkie materiały budowlane, Stanisław Szumlański, kierownik szkoły Stanisław Ćwik.

Pierwszy etap budowy

Nowy budynek został oddany jesienią 1971 roku, a dyrektorem placówki został Andrzej Hanusz, stanowisko to objął w 1969 roku.

Budynek nowej szkoły

Koszt budowy szkoły wyniósł 4 miliony złotych, z czego 600 tys. to czyn mieszkańców wsi, 200 tys. dotacja Zakładów Azotowych, pozostałe fundusze uzyskano z SFBIS.

Szkoła posiada 6 sal lekcyjnych, 2 pracownie, salę gimnastyczną, bibliotekę, gabinet dyrektora, pokój nauczycielski, kuchnię i łazienki. W piwnicy mieszczą się dwie szatnie i kotłownia. Obok sali znajdowały się natryski oraz dobrze wyposażony magazyn wf. Dodatkowo zamontowano radiowęzeł szkolny.

Rok 1974 przynosi zmianę na stanowisku dyrektora, zostaje nim p. Henryk Kalawa. Budynek przechodzi gruntowne malowanie na kwotę 120 tys. złotych. Szkoła przystąpiła do prac nad poprawą bazy sportowej tj. modernizacją boisk wokół szkoły, co z czasem przyniosło sukcesy drużynom z klas młodszych i starszych w turniejach drużyn niezrzeszonych trenowanych przez p. Tadeusza Bajorka. Uczniowie w kolejnych latach odnosili sukcesy nie tylko w sporcie, ale też w innych olimpiadach i konkursach przedmiotowych.

Nadanie szkole imienia Wincentego Witosa odbyło się dnia 31 maja 1987 roku. Wcześniej przygotowano część artystyczną, którą prowadziły panie Irena Buchacz i Aleksandra Mróz oraz autor scenariusza pan Mieczysław Stach.

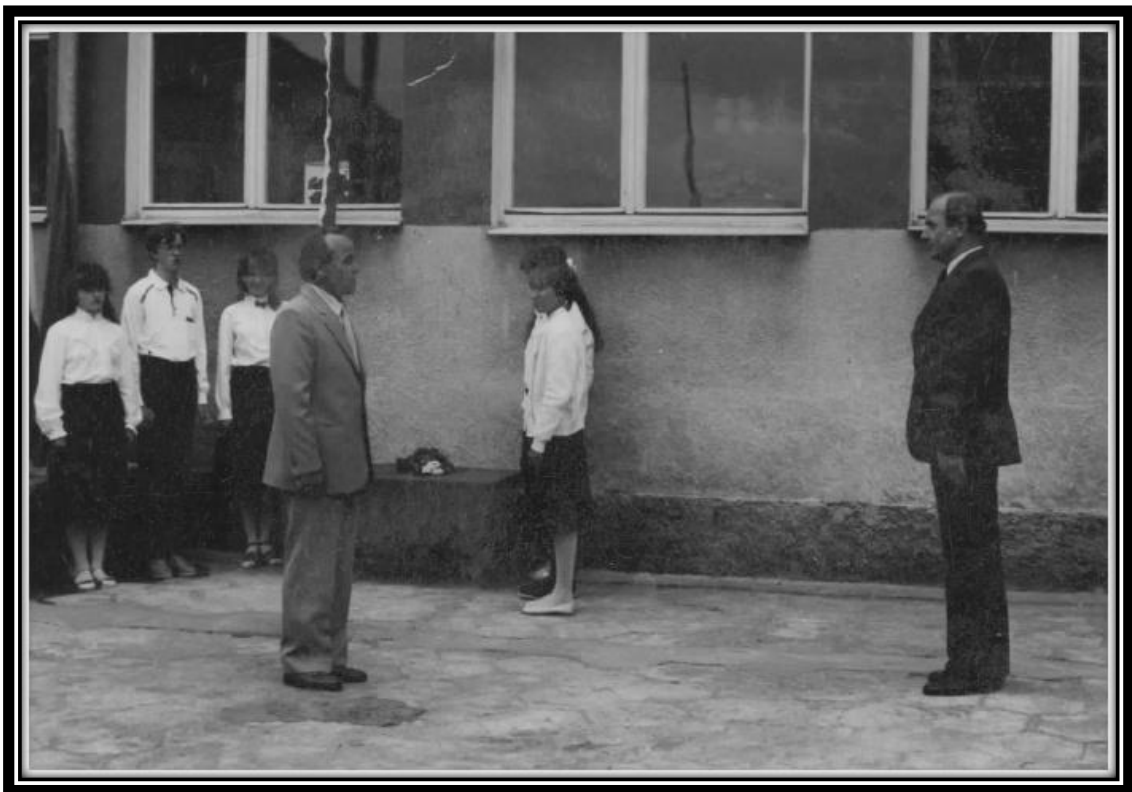
W niedzielne popołudnie o godzinie 15.00 rozpoczęto część oficjalną odśpiewaniem hymnu państwowego.

Dyrektor szkoły Henryk Kalawa powitał zebranych gości, przedstawicieli wojewódzkich, gminnych władz oświatowych, politycznych i społecznych.

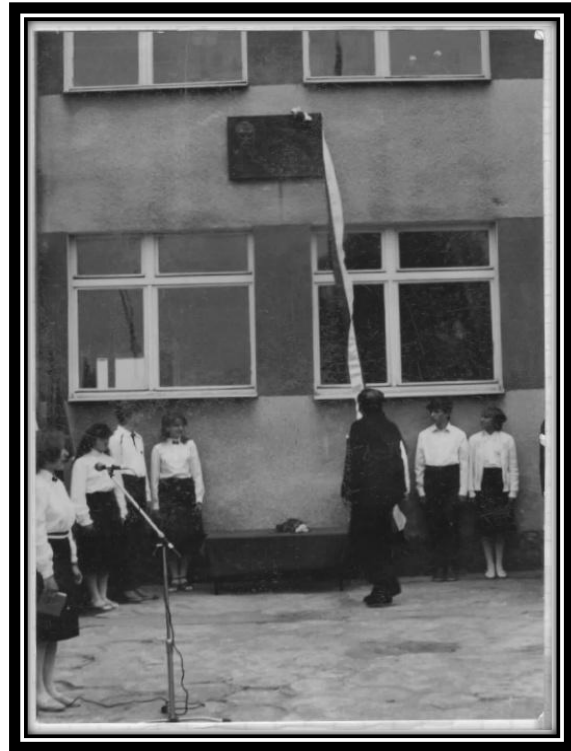
Zaproszeni goście

Dyrektor szkoły melduje kuratorowi Janowi Hebdzie gotowość uczniów do uroczystości

Kurator Oświaty i Wychowania w Tarnobrzegu nadaje szkole imię Wincentego Witosa

Sekretarz WK ZSL Stanisław Partyła dokonuje odsłonięcia tablicy pamiątkowej

Delegacje klas z naszej szkoły, z innych szkół oraz przedstawiciele organizacji społecznych złożyły kwiaty przed tablicą pamiątkową, po czym nastąpiła część artystyczna.

W części artystycznej wystąpiły uczennice i uczniowie z klasy VIII, VI i V. Obok młodzieży szkolnej wystąpili mieszkańcy wsi: Henryk Mężyk, Edward Kwapniewski, Józef Kowal i Marian Szyncl. Na zakończenie imprezy odbyła się zabawa taneczna.

Kolejne lata przyniosły zmiany polityczne w naszym kraju. Wprowadzono zmiany w oświacie m.in. przywrócono religię do szkół. Władze gminne podjęły decyzję o rozbudowie szkoły: dobudowaniu do istniejącego budynku nowych sal lekcyjnych oraz sali gimnastycznej. 24 października 1995 r. rozpoczęto rozbudowę. Pierwszą pracą było wykonanie wykopów pod fundamenty. Ziemię wywożono na pobliski teren ogrodu szkolnego.

W listopadzie do prac włączono rodziców uczniów. W ramach prac społecznych przygotowali wykopy pod chudy beton. Następnie rozpoczęto deskowanie ław i zbrojenie. Stan zerowy rozbudowy zakończono 7 listopada 1996 r. Plan rozbudowy uległ zmianie i powstała tylko sala gimnastyczna z przewiązką wraz z zapleczem socjalnym, pozostała część fundamentów nie została wykorzystana. Poza wymienioną rozbudowę w latach 1995 – 2017 wykonano m.in. salę komputerową, przeprowadzono kapitalny remont łazienek, powstała świetlica. W całym budynku zostały wymienione okna. Odnowiono również ściany wszystkich sal i korytarzy, a na ich posadzkach położono płytki. Kotłownia została wyremontowana i wyposażona w gazowe urządzenia grzewcze. W 2000 roku zlikwidowano filialną szkołę w Komorowie, nauczyciele zostali przeniesieni do szkoły w Rudce. W tym roku powstały również gimnazja. Od nowego roku szkolnego Rudka została sześcioklasową szkołą podstawową, a w jej murach jeszcze przez dwa lata uczyli się gimnazjaliści, aby następnie przenieść się do budynku w Wierzchosławicach.

W związku z reformą w szkolnictwie, w 2017 roku zostają zlikwidowane gimnazja, a Szkoła Podstawowa w Rudce zostaje przekształcona w ośmioklasową.

Od 1886 do chwili obecnej w każdym roku szkolnym uczyło się średnio 200 uczniów, szkolne mury opuściło około 4000 uczniów. W 130 letnim okresie istnienia szkoły do chwili obecnej pracowało 130 nauczycieli.

Kierownicy i dyrektorzy Szkoły Podstawowej w Rudce w latach 1886- 2017

Pierwszym kierownikiem szkoły do roku 1898 był Wawrzyniec Kalicki.

1898-1899	Malwina Piątkowska
1899-1900	Maria Warchałowska
1900-1911	Ignacy Banaś
1911- 1928	Wojciech Zaucha
1928-1932	Zygmunt Cierpich
1932-1933	Ewa Wydro
1933-1950	Franciszek Wydro
1950-1955	Janina Ejgierd
1955-1969	Stanisław Ćwik
1969-1974	Andrzej Hanusz
1974-1987	Henryk Kalawa
1987-1992	Bogdan Rojek
1992-2016	Barbara Gawlik
2016-	Maria Pochroń

Opracował: Zdzisław Bartnik